

06.07.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**06 Temmuz 2023
Perşembe**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

06 Temmuz 2023 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Çukurova Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Çukurova Teknoloji Geliştirme Bölgesinde Görevlendirilme ve Şirket Kurabilmelerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Şimşek, ekonomi programının 3 temel bileşenini açıkladı

Bakan Şimşek, ekonomi programının üç temel bileşeni olduğuna dikkat çekerek; mali disiplin, gelirler politikası ve yapısal reformlara vurgu yaptı.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda, ekonomi programının üç temel bileşenini sıraladı. Şimşek açıklamasında, mali disiplinin yeniden tesis edilmesine, kademeli parasal sıkılaştırma ve enflasyon hedefi ile uyumlu gelirler politikasına, yapısal reformlara dikkat çekti.

Bakan Şimşek'in paylaşımının detayları şöyle:

Programımızın üç temel bileşeni var:

- Mali disiplinin yeniden tesis edilmesi; yani deprem etkisi hariç, bütçe açığının Maastricht kriterleri ile uyumlu bir seviyeye çekilmesi,
- Enflasyonun orta vadede tek haneye düşürülmesi için kademeli parasal sıkılaştırma ve enflasyon hedefi ile uyumlu gelirler politikası,
- Makro finansal istikrarı ve diğer tüm kazanımları kalıcı hale getirecek yapısal reformlar.

Memur ve emekli zammı için 'enflasyon farkı' belli oldu

Enflasyon verilerinin açıklanmasının ardından memur ve emeklilerin alacağı enflasyon farkı belli oldu. Buna göre, memur ve memur emeklileri sözleşme zammı ve enflasyon farkıyla yüzde 17,77, SSK ve Bağ-Kur emeklileri yüzde 19,77 zam almaya hak kazandı.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK), haziran ayı enflasyon verilerini açıklamasının ardından, 6 aylık enflasyon verisinin belli olmasıyla birlikte, memur ve emeklinin refah payı öncesi alacağı zam oranı belli oldu. Haziranda, aylık enflasyon yüzde 3,92 artarken, 6 aylık enflasyon ise yüzde 19,77 oldu.

Milyonlarca memur ve emeklinin merakla beklediği kesin zam oranı, refah payı eklenmesinin ardından belli olacak.

Memurlar yüzde 17,77 zamma hak kazandı

Memurlar, yapılan toplu sözleşmeye göre, yılın ilk 6 ayı için yüzde 8 zam almıştı. Memur ve memur emeklileri bu zammı aşan oranda enflasyon için fark almaya hak kazanıyor.

Memurlara bu yılın ikinci 6 ayı için, yüzde 6 zam ve enflasyon farkı verilecek. Memurlar ikinci 6 ayda yüzde 6'lık sözleşme zammına ek olarak yüzde 11,77 enflasyon farkı alacak. Böylelikle memur ve memur emeklileri yüzde 17,77 oranında zam almaya hak kazandı.

SSK ve Bağ-Kur emeklilerinin zam oranı yüzde 19,77

SSK ve Bağ-Kur emeklileri de 6 ayda bir enflasyon oranında zam alıyor. 6 aylık enflasyon yüzde 19,77 olarak geręekleřirken; böylelikle SSK ve Bağ-Kur emeklilerinin alacağı zam yüzde 19,77 oldu.

Teklif bugün Meclis'te

Memur ve emeklilerin maaş zam oranlarıyla ilgili, kanun teklifi bugün Meclis'e sunulacak. Memur ve memur emeklilerine sözleşme ve enflasyon farkına ek olarak refah payı verilecek. Teklifle en düşük memur maaşı 22 bin liraya yükseltilecek.

Maaşa zam vergiye artış!

Torba yasada yer alan teklife göre; motorlu taşıtlar vergisi, bir sefere mahsus olmak üzere, yıl sonuna kadar yeni tescil edilecek araçlar ve mevcut trafiğe kayıtlı araçlar için iki katına çıkarıldı. Kurumlar vergisi yüzde 25'e çıktı, bankalar yüzde 30 ödeyecek.

Canan SAKARYA - Hüseyin GÖKÇE

En düşük memur maaşını 22 bin liraya çıkaran torba kanun teklifinde, ek vergi sürprizi de çıktı. Motorlu Taşıtlar Vergisi 2023 yılı için geçerli olmak üzere iki katına çıkarıldı.

2023 yılı için belirlenen genel kurumlar vergisi oranı yüzde 20'den yüzde 25'e yükseltilirken, bu oran; bankalar, finansal kiralama, faktöring, elektronik ödeme şirketleri, sermaye piyasası kurumları ve sigorta şirketleri için yüzde 30'a yükseltildi. Ayrıca kurumlara taşınmaz satışıyla sağlanan istisnaların kapsamı ile yatırım fonu getirilerine ilişkin istisnalarda da daraltıldı.

Çevre Kanunu cezaları iki katına çıkabilecek

Teklifin 2'nci madde ile yeniden değerlendirme oranı kadar artırılan Çevre Kanunu'nda öngörülen cezaların iki katına kadar çıkarılması konusunda Cumhurbaşkanına yetki veriliyor. Daha önce bu yetki yarıısına kadar artırma şeklindeydi.

Aktifte bulunan taşınmazlara KDV istisnası kalkıyor

Kurumların aktifinde en az iki tam yıl süreyle bulunan taşınmazların satışıyla gerçekleşen devir ve teslimlere yönelik istisna uygulaması kaldırılıyor. Aktiflerde

bulunan ve ticareti yapılmayan iştirak hisselerinin satışındaki KDV istisna uygulaması ise sürecek.

Ayrıca 11'inci madde ile kurumların aktifinde bulunan taşınmazların satışında uygulanan yüzde 50'lik istisna oranı ise yüzde 25'e indiriliyor.

Artırılmış borçlanma 3 kat artırılacak

Kanun teklifinin 5'inci maddesi ile Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda öngörülen net borç kullanım tutarı, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net tutarın üç katı olarak uygulanacak.

Akaryakıt ÖTV otomatik artacak

Torba kanun düzenlemesiyle birlikte, akaryakıt ve doğalgazın içinde yer aldığı I sayılı ÖTV listesine, maktu vergi tutarlarının 6 aylık YİÜFE oranında otomatik olarak artırılmasını öngören bir madde de mevzuata girmiş oldu.

Asgari ücret desteği 500 lira

Asgari ücretin artırılmasından sonra, işverene sağlanan asgari ücret desteğinin de 500 liraya çıkarılmasını öngören hüküm, teklifin 7'inci maddesi ile düzenlendi.

Yatırım fonu gelir istisnası kaldırıldı

Teklifin 8'inci maddesi ile kurumların yatırım fonlarından elde ettikleri gelirlere yönelik sağlanan istisna ile taşınmaz satışından elde edilen kazançlara tanınan kurumlar vergisi istisnası kaldırılıyor. Kurumların girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen gelirlere sağlanan istisnalar ise devam edecek.

Kurumlar Vergisi yüzde 25'e çıktı, bankalar yüzde 30 ödeyecek

Teklifin 10'uncu maddesi ile kurumlar vergisi oranı yüzde 20'den yüzde 25'e yükseltiliyor. Bu oran, bankalar, finansal kiralama, faktöring, finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri kanunu kapsamındaki şirketler, elektronik ödeme ve para kuruluşları, döviz büfeleri, varlık yönetim şirketleri, sermaye piyasası kurumları, sigorta ve reasürans şirketleri için yüzde 30 olarak uygulanacak. Artırılmış kurumlar vergisi, 2023 yılı gelirlerinden başlamak üzere geçerli olacak.

COVID-19 cezalarına iptal ve iade

Teklifin 12'nci maddesi ile COVID 19 tedbirlerine uymayanlara verilen para cezaları silinirken, cezasını ödeyenlere ise iade yapılması hükme bağlanıyor.

KKM'de Hazine'nin destek yetkisi de Merkez'e geçti

Kanun teklifinin geçici 2'nci maddesi ile Kur Korumalı Mevduat (KKM) uygulamasında Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından sağlanan destekler, Merkez Bankası'na devrediliyor.

Döviz mevduatı 4,5 yılın en düşüğüne geriledi

Yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatı bir haftada 8 milyar 384 milyon dolar düşüş gösterdi ve son 4,5 yılın en düşük seviyesine indi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından açıklanan verilere göre, bir önceki hafta 176 milyar 336,3 milyon dolar olan yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatı 23 Haziran ile sona eren haftada 167 milyar 952,3 milyon dolara geldi. Böylece 25 Ocak 2019 tarihinde görülen 165 milyar 991,7 milyon dolar verisinin ardından en düşük seviyeye geldi.

Gerçek kişilerin döviz mevduatları bir önceki haftaya göre 2 milyar 991,2 milyon dolar azalarak 101 milyar 947,9 milyon dolar, tüzel kişilerin döviz mevduatı 5 milyar 392,9 milyon dolar azalarak 66 milyar 4,3 milyon dolar oldu.

Yurt içi yerleşiklerin parite etkisinden arındırılmış toplam yabancı para mevduatı 7 milyar 467 milyon dolar azaldı. Parite etkisinden arındırıldığında gerçek kişilerin döviz mevduatları 2 milyar 245 milyon dolar, tüzel kişilerin döviz mevduatları 5 milyar 222 milyon dolar düşüş gösterdi.

Enflasyonda sekiz aylık düşüşün sonuna gelindi

Ali Orhan Yalçinkaya, TÜİK'in açıkladığı haziran enflasyonunu değerlendirdi...

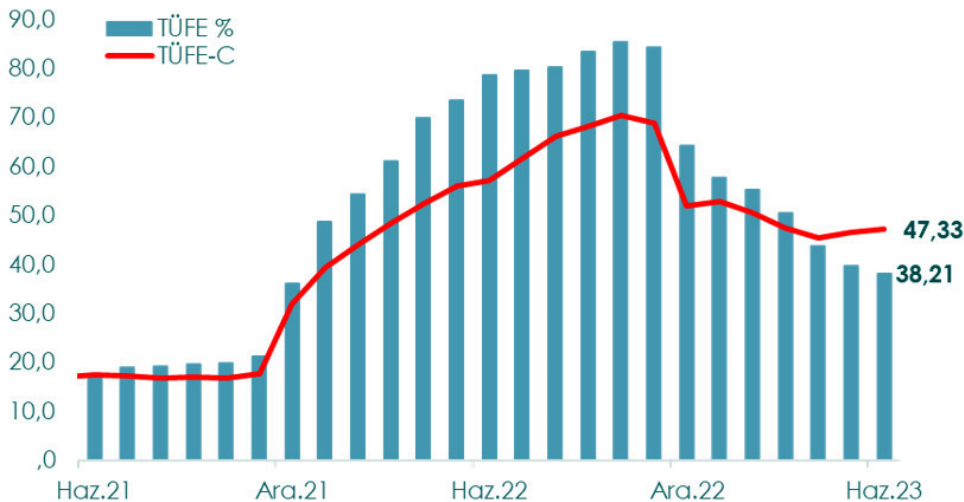

Ali Orhan YALÇINKAYA

2023 yılı haziran ayında tüketici fiyat endeksi (TÜFE) yüzde 3.92 oranında arttı. Yıllık enflasyon ise bir önceki aya göre 1.38 puan azalarak yüzde 38.21 ile son 18 ayın en düşük seviyesine geriledi. Ocak-Haziran döneminde ise enflasyon oranı yüzde 19.77 oldu.

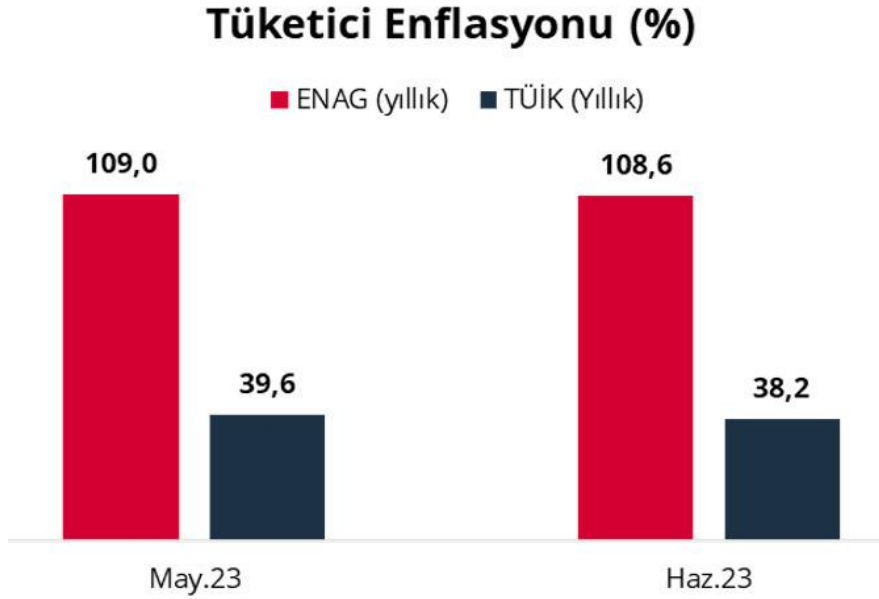
Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) ise haziran ayında ENAGrup Fiyat Endeksinin (E-TÜFE) yüzde 8.54 oranında arttığını, yıllık enflasyonunun bir önceki aya göre 0.43 puan azalarak yüzde 108.58'e gerilediğini yükseldiğini, Ocak-Haziran dönemi enflasyon oranının ise yüzde 50.53 olduğunu duyurmuştu.

TÜFE ve Çekirdek Enflasyon (% Yıllık)

2023 yılı haziran ayında, endekste kapsanan 143 temel başlıktan 20'sinde düşüş olurken, 6'sı değişim göstermedi, 117'sinde ise artış gerçekleşti. Fiyatı artan ürünlerin sepetteki toplam ürünlerin sayısına oranını gösteren yayılım endeksi haziranda yükseliş kaydetti.

Aylık enflasyona en fazla katkı 1.19 yüzde puan ile ulaştırma grubundan gelirken, gıda ve alkolsüz içecekler grubu 0.83 yüzde puan, lokanta ve oteller grubu 0.40 yüzde puan katkı verdi.

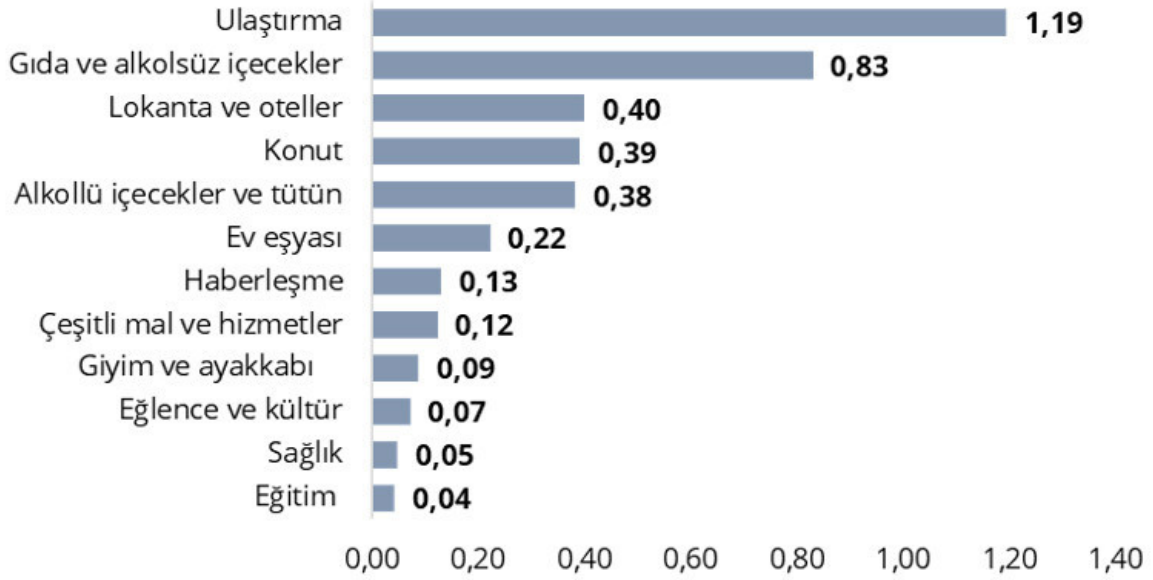
Ana harcama grupları itibarıyla haziran ayında artışın yüksek olduğu grup yüzde 4.23 ile enerji olurken, onu yüzde 4.03 ile temel mal grubu takip etti.

Çekirdek enflasyon göstergelerinden işlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altını hariç tutan TÜFE-B endeksi aylıkta yüzde 3.45 oranında artarken bu grupta enflasyon yıllıkta yüzde 46.6'ya geriledi. Gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altını hariç tutan çekirdek enflasyon göstergesi (TÜFE-C) ise aylık bazda yüzde 3.84 oranında artarken yıllıkta yüzde 47.3'e yükseldi.

Son enflasyon raporunda 2023 yılı için yüzde 27.9 olarak öngörülen gıda enflasyonu haziran 2023 itibarıyla yüzde 53.9'a yükseldi. Yıllık bazda enerji fiyatları yüzde 16.5 azalırken, temel mal fiyatları yüzde 36.7'ye yükseldi, hizmetler grubu enflasyonu ise yüzde 59.5 düzeyine geriledi.

Yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) haziran ayında yüzde 6.50 oranında artarken yıllık enflasyon bir önceki aya göre 0.35 puan azalarak yüzde 40.42 oldu. TÜFE ile Yİ-ÜFE arasındaki makas da 2.2 yüzde puan oldu.

Ana Harcama Gruplarının Aylık Bazda TÜFE'ye Katkıları

Üretim için ana girdi olan ara malı fiyatları yüzde 6.6 artarken bu grupta yıllık enflasyon yüzde 36.5'e yükseldi. Enerji grubu enflasyonu aylıkta yüzde 12.7 oranında artarken, bir önceki ay yüzde 9.6 olan yıllık enflasyonun yüzde 10.3'e yükseldiğini görmekteyiz.

Sonuç olarak; geçtiğimiz yılın ekim ayında yüzde 85.51 düzeyini gördükten sonra takip eden sekiz aydır gerileyen TÜFE'nin Haziran ayında gördüğü yüzde 38.21 ile düşüşünü tamamladığını düşünmekteyim.

Para Politikası Kurulu özetlerinde yakın döneme ilişkin göstergelerin enflasyonun ana eğiliminde yükselişe işaret ettiği; bu gelişmede yurt içi talepteki güçlü seyir, kur gelişmeleri ve hizmet enflasyonundaki katılığın belirleyici olduğu ifade edilmişti.

Temmuz-Ağustos dönemi itibariyle enflasyonun kademeli yükseliş eğilimi içerisine gireceğini beklemekteyim.

Son enflasyon raporunda TCMB tahminlerinde değişikliğe gitmeyerek yüzde 22.3 enflasyon beklentisini korumuştur.

Bankacılık sektörünün mevduatı azaldı

Bankacılık sektörünün toplam mevduatı, 23 Haziran ile biten haftada 39,7 milyar lira azalarak 11 trilyon 620 milyar liraya geriledi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından haftalık para ve banka istatistikleri yayımlandı. Buna göre, bankacılık sektöründeki toplam mevduat (bankalar arası dahil), 23 Haziran ile biten haftada 39 milyar 736 milyon 334 bin lira azalarak 11 trilyon 620 milyar 21 milyon 196 bin liraya geriledi.

Aynı dönemde bankalardaki TL cinsi mevduat yüzde 2,8 artışla 6 trilyon 583 milyar 137 milyon 748 bin lira, yabancı para (YP) cinsinden mevduat ise yüzde 4,4 azalarak 4 trilyon 515 milyar 143 milyon 874 bin lira oldu.

Bankalarda bulunan toplam YP mevduatı, geçen hafta 202 milyar 82 milyon dolar düzeyinde gerçekleşirken, bu tutarın 168 milyar doları yurt içinde yerleşik kişilerin hesaplarında toplandı.

Yurt içi yerleşiklerin toplam YP mevduatındaki değişime bakıldığında, parite etkisinden arındırılmış verilerle 23 Haziran itibarıyla 7 milyar 467 milyon dolarlık azalış görüldü.

Taksitli ticari kredi miktarı arttı

Mevduat bankalarındaki tüketici kredileri, geçen hafta yüzde 0,5 artarak 1 trilyon 305 milyar 581 milyon 300 bin lira oldu. Aynı dönemde taksitli ticari krediler yüzde 1,4

06.07.2023

artışla 1 trilyon 67 milyar 804 milyon 147 bin liraya, kredi kartları bakiyesi de yüzde 2,8 yükselişle 1 trilyon 76 milyar 580 milyon 476 bin liraya çıktı.

Mevduat bankalarındaki tüketici kredilerinin 399 milyar 365 milyon 781 bin lirası konut, 64 milyar 826 milyon 261 bin lirası taşıt ve 841 milyar 389 milyon 258 bin lirası diğer kredilerden oluştu.

Bankacılık sektörünün TCMB dahil toplam kredi hacmi de 23 Haziran ile biten haftada 187 milyar 715 milyon 205 bin lira artarak 9 trilyon 489 milyar 170 milyon 562 bin liraya çıktı. Toplam kredi hacmi, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 54,7 artış kaydetti.

Torba yasadaki o detay Ankara'yı karıştırdı: Bütçede 2.1 trilyonluk hata

Memur, emekli maaşları ve birçok vergi düzenlemesini içeren torba yasa dün TBMM'ye sunuldu. Maaş zamları merakla beklenirken torba yasa, beraberinde tartışmaları da getirdi. Meclis'e sunulan torba yasada bütçe açığına dair verilerin yanlış yazılması Ankara'da infial yarattı.

Merakla beklenen ve birçok düzenlemeyi de içeren torba yasa, dün Meclis'e sunuldu. Ayrıntıları incelenen yasanın bir hatası tartışma yarattı. TBMM'ye sunulan torba yasa ile 659 milyar TL olan 2023 yılı bütçe açığının 2.1 trilyonu aşacağı anlamı çıktı. Ayrıca bürokratların maddeyi yanlış yanlış yazdığı ve bununla birlikte açığın 200 milyar TL daha artacağı öngörüsü Ankara'yı karıştırdı.

10Haber'de yer alan Erdal Sağlam'ın yazısına göre dün Meclis'e sunulan torba yasanın 5. Maddesi ile eklenen geçici madde 38'de, "5. Maddede düzenlenen net borç kullanım tutarı 2023 yılı için, 1-1-2023 tarihinden geçerli olmak üzere, Bakan ve Cumhurbaşkanı tarafından artırılan net borç kullanım tutarının üç katı olarak kullanılır" deniliyor. Metni okuyan bütçe teknisyenleri, yılbaşında öngörülen 659 milyar TL'lik bütçe açığı için yapılacak borçlanmanın bu maddeye göre 2 trilyon 183 milyar TL'ye çıkacağını belirttiler.

'BÜTÇE AÇIĞI ŞAŞKINLIK YARATTI'

Yapılan tüm vergi artışlarına, Kur Korumalı Mevduat'ın (KKM) yükünün Merkez Bankası'na yüklenmesine rağmen bu bütçe açığı rakamının şaşkınlık yarattığını dile getiren Sağlam, şöyle devam etti:

"Bunun üzerine araştırdığımızda, torba yasayı yazanların aslında bakan ve cumhurbaşkanı tarafından artırılan ek borçlanma tutarının üç katını kastettikleri, yani 659 milyar TL'lik açığın 860 milyar TL'ye çıkmasının kastedildiğini söylediler. Halbuki yasada yazılı olan madde borçlanma tutarının üç katına çıkarılacağı anlamına geliyordu.

Özet olarak bürokratların yasa maddesini hatalı yazdığı ortaya çıkıyor. Dolayısıyla torba yasa bu hafta sonunda Plan ve Bütçe Komisyonu'na geldiğinde, büyük ihtimalle verilecek önergelerle bu maddeye açıklık kazandırılacak ibareler eklenecek."

Büyükkelçi atandı Mısır'la ticaret 20 milyar \$'a çıkar

Türkiye ile Mısır arasında hem diplomatik hem de ticari ilişkilerde yeni döneme girildi. Bunun ilk adımı Türkiye ile Mısır arasında uzun bir aranın ardından yeniden büyükkelçi atanması kararı oldu.

Buna göre, Türkiye'nin Kahire Büyükelçisi olarak Büyükelçi Salih Mutlu Şen, Mısır'ın ise Ankara Büyükelçisi olarak Amr Elhamamy'i aday gösterdi. Diplomatik ilişkilerin büyükelçilik seviyesine yükseltilmesinin yeni dönemde taraflar arasındaki ticari ilişkileri de olumlu etkilemesi bekleniyor.

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Türkiye-Mısır İş Konseyi Başkanı Mustafa Denizer, iki ülke arasındaki siyasi ilişkilerin 10 yıldır durağan olduğunu ancak son 1,5 yıldır karşılıklı olumlu adımlar atıldığını ifade etti. Denizer, gelecek dönemde Mısır'ın, Türkiye'nin en önemli ihracat ve ticaret partneri olacağını vurguladı.

500 milyon \$'lık yatırım

Mısır'da Türklerin 2007 yılından bugüne kadar yaklaşık 1,5 milyar dolarlık yatırım yaptıklarını belirten Denizer, bu ülkede ağırlıklı olarak tekstil ve konfeksiyon olmak üzere 15-20 önemli Türk yatırımı olduğunu söyledi.

Denizer, şunları kaydetti: "Bunlarla beraber, önümüzdeki dönemde perakendecilik, enerji, ev aletleri, taşımacılık sektörlerinde de yeni yatırımlar bekleniyor. 2023-2024

döneminde öngörülen yatırım 500 milyon dolar seviyesinde. Bunun da artacağına inanıyoruz.

Karşılıklı ticaret hacmimiz yaklaşık 10 milyar dolar. İlk defa Mısır, enerji ile cari fazla vermeye başladı. Türk ürünlerinin Mısır'a rahat girmesini sağlarsak, burada ticaret dengesini daha da artırabiliriz. Ağırlıklı sanayi ürünlerinden oluşan 10 milyar dolarlık karşılıklı ticaret hacmi 15-20 milyar dolar seviyesine çıkabilir."

6 aylık ihracat 1,5 milyar dolar

TÜİK verilerine göre, Mısır'a 2019'da 3 milyar 316 milyon dolar olan ihracat, 2020'de 2 milyar 949 milyon dolar seviyesine geriledi. 2021'de iki ülkenin attığı karşılıklı adımların etkisiyle ihracat, 2020'ye göre yaklaşık yüzde 37 artarak 4 milyar 34 milyon dolara, 2022'de de 4 milyar 54 milyon dolara yükseldi. İhracat, bu yılın ocak-haziran döneminde ise 1 milyar 565 milyon dolar olarak gerçekleşti. Mısır'dan yapılan ithalat 2019'da 1 milyar 812 milyon dolar, 2020'de 1 milyar 635 milyon dolar oldu. Bu yılın ilk 5 ayında 1 milyar 299 milyon dolar olarak hesaplandı.

Enflasyonda hadi haziran atlatıldı, sonrası ne olacak?

Alaattin AKTAŞ

06 Temmuz 2023 Perşembe

Bu köşede dün Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in görevi devralırken söylediği "Türkiye'nin rasyonel bir zemine dönme dışında bir seçeneği kalmamıştır" sözünü hatırlatmıştım. Çok doğrudu tabii ki bu söz. Ama bu sözün altının doldurulması gerekiyordu. "Rasyonel zemine dönmek" yalnızca para politikasındaki tercih değişikliğiyle olamazdı. Türkiye sağlıklı veri üretmekten, özellikle de güvenilir, inanılır enflasyon verisi üretmekten uzaklaşmıştı. Güvenilir olmaktan tümüyle çıkan bu verilere dayalı olarak oluşturulacak politikalar da pek sağlıklı olmayacaktı.

TÜİK dün haziran ayının enflasyon verilerini açıkladı. Bu veriler yüzde 100 doğru olsa bile, bu verilere toplumun çok büyük bir kesimi güvenmiyor.

Ne kötü bir durum! Çok iyi çalışsanız, eksiksiz veri derleyip açıklasanız bile güven sağlayamıyorsunuz!

Bir kere geçmişten gelen büyük bir kambur var sırtınızda. Onu atmaya çalışmak bir yana üstüne yenilerini ekliyorsunuz. Örnek mi, madde fiyatlarını açıklamaktan vazgeçmek; örnek mi, madde sepetindeki kalemlerin ağırlıklarını tek tek vermek yerine grup olarak vermeyi tercih etmek.

İşte bütün bunlar birikiyor, birikiyor ve şimdi yapılan hesaplamalar, geçmişe sünger çekilmiş olsa bile inandırıcı bulunmuyor, bulunacak gibi de değil.

TÜFE Haziran ayında yüzde 3.92 artmış, böyle açıklandı. Yıllık oran da böylece gerilemeye devam etti ve mayıs sonunda yaklaşık yüzde 40 olan artış, haziranda yüzde 38'e indi.

Yılın ilk yarısındaki artış da yüzde 19.77 düzeyinde oluştu. Memur ve emeklilerin dört gözle beklediği oran da bu zaten.

ÜFE'deki artış öncüdür, dikkat!

Döviz kurundaki artış öncelikle üretici fiyatlarını etkiler ve haziranda bunu gördük.

Yİ-ÜFE'nin, haziran ayı artışı yüzde 6.5'i buldu.

Yİ-ÜFE ile TÜFE'yi kıyaslamak, üretici fiyatlarındaki artışın bir süre sonra mutlaka tüketici fiyatlarına yansıtacağını söylemek tabii ki doğru değil. Ama iki endeks arasında hiçbir şekilde geçişkenlik olmayacağı da söylenemez.

Dolayısıyla üretici fiyatlarındaki yüzde 6.5'lik artış, tüketici fiyatlarının gelecekteki artışı yönünden bir işaret sayılmalıdır.

Diyelim yüzde 3.92 tartışmasız doğru!

Bu köşede 4 Temmuz'da detaylı olarak yazdım, iki de grafik paylaştım. Tüketici fiyatlarının seyrini belirleyen temel etken döviz kuru, ağırlıkla da dolar kuru... Dolar kurundaki artışla fiyat artışı arasında çok sıkı bir bağ var. Kur artışı fiyatlara hemen o ay yansımıyor olsa bile, en fazla bir ay gecikmeyle bir yansıma yaşanıyor. Genellikle de kur artışının yarısı kadar bir TÜFE artışı ortaya çıkıyor.

Dolar kuru haziran ayında mayısa göre yüzde 17 arttı. Bu oran ay ortalamasındaki artışı gösteriyor, bu ayların sonundaki ya da herhangi bir gündeki değişimi değil, ortalamaydı. Doğru hesaplama da zaten bu.

Normalde kur artışının yarısı kadar bir TÜFE artışı olduğunu belirttim, geçmiş deneyimler buna işaret ediyor. Ama dediğim gibi bu hemen o ay yaşanmayabiliyor. Zaten kurdan fiyatlara geçiş aynı ay olsaydı, hazirandaki yüzde 17'lik kur artışı ile bunun dörtte birini bile bulmayan yüzde 3.92'lik TÜFE artışını izah etmek mümkün olmazdı.

Tortu temmuza mı kaldı?

TÜİK'in yüzde 3.92'lik hesaplamasının tümüyle gerçekçi olduğunu varsayalım; bundan çıkan sonuç şu:

“Demek ki kurda yaşanan artışın fiyatlara yansması temmuzda olacak.”

Ama kur artışı da devam ediyor. Daha temmuzun bir haftası bile geride kalmadı; dolar ay sonuna kadar bu düzeyde devam etse haziran ortalaması olan 23 liraya göre artış şimdiden yüzde 13.

Henüz hazirandaki yüzde 17'lik artış fiyatlara tam yansımamışken bu kez temmuzda daha şimdiden yüzde 13'lük artış adeta sıraya girmiş.

İşte yazımın başlığında bu yüzden “Haziran bir şekilde atlatıldı, peki sonra ne olacak” diyorum ya...

Sonra ne olacağı belli, fena olacak!

Fena olacak da, bu etiketlerde kalmayıp endekse de yansıyacak mı? Mehmet Şimşek'in ifadesiyle Türkiye enflasyonu ölçmede de "rasyonel bir zemine" mi dönecek, yoksa "anam babam" usulü devam mı edilecek?

Akaryakıt ve otomobil

Takibi en kolay fiyat, akaryakıt fiyatıdır. TÜİK'e göre benzin ve motorindeki zam oranı yüzde 14 dolayında. Gün ağırlıklı ortalama fiyata göre zam oranı ise yüzde 16. TÜİK hesaplamayı tüketim miktarı ve o günkü fiyatla ağırlıklandırıp yapıyor. Vatandaş zam olacağını öğrenince yeni fiyat yürürlüğe girmeden deposunu doldurmaya gayret ettiği için tüketim ağırlığına göre artış yüzde 14 dolayında kalıyor.

Otomobildeki zam oranı yüzde 15- 20 arasında ama belli ki TÜİK farklı marka ve modelleri hesaba katıyor, bu yüzden zam oranını yüzde 10 olarak almış.

Temmuz fena başlamıştı, vergi artışları da tuzu biberi oldu!

Temmuzdaki kur artışının daha şimdiden yüzde 13'ü bulunduğunu belirttim. Oran belki zaman içinde çok daha yukarılara gidecek. Ki muhtemelen gidecek.

Temmuzda hem hazirandan kalan kur geçişi var, hem temmuzun kur artışı var.

Akaryakıt zamları devam ediyor. Benzine temmuz ayı başında yüzde 9 zam geldi, motorine ise bugünden geçerli olmak üzere yüzde 3 zam yapıldı.

Otomobil zamları adeta takip edilemiyor, bu gidişle aylık artış yüzde 30'u, 40'ı bulacak.

Akaryakıt ve otomobilin TÜFE'deki toplam ağırlığı yüzde 10.

Yalnızca akaryakıt ve otomobil mi; zam görmeyen mal ve hizmet neredeyse yok. Klasik bir ifade ama adeta tam bir zam yağmuru var. Bu yüzden temmuz ayındaki artış hazirandan çok daha fazla olacak gibi. Olması da normal zaten.

Haziranda "Faiz arttı, enflasyon da arttı" dedirtilmedi. Ama merak etmeyin, temmuzda hepsini unuturuz! Dolayısıyla temmuzda yıllık enflasyon artsa da olur, hem artacak da. Geçen yıl temmuzdaki aylık artış yüzde 2.37 idi, bu yıl o düzey aşılabacak ve yıllık oran yönünü yeniden yukarı çevirecek; gidişat öyle...

Hele hele sanıyor musunuz ki çifte MTV ödemesi ve diğer vergilerde yapılan ve yapılacak artışlardan sonra temmuz enflasyonu çok çok düşük gelsin. Artık düşük oranları unutun!

Enflasyonda gerileme süreci 8 aya yükseldi

Naki BAKIR

06 Temmuz 2023 Perşembe

Haziranda TÜFE bazında aylık enflasyon yüzde 3,92 oldu, yıllık ise yüzde 38,21'e geriledi. Böylece Ekim 2022'de yüzde 85,51'e çıktıktan sonra baz etkisiyle düşüşe geçen yıllık enflasyonda gerileme bu yıl haziran ile birlikte 8 aya ulaştı.

Ancak yüksek seyretmesi beklenen kur artışlarının yansıması ve geçen yılın baz etkisinin ortadan kalkmasıyla birlikte yıllık enflasyonun temmuz ayından itibaren yeniden yükselişe geçeceği tahmin ediliyor.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Türetici Fiyat Endeksi'nde (TÜFE) haziranda önceki aya göre artış oranını yüzde 3,92 olarak açıkladı. Böylece ülke genelindeki 5 milyon dolayında memur ile 15 milyon dolayındaki emeklinin ikinci yarıyıl zamlarına baz oluşturacak, ilk altı ayın TÜFE bazında enflasyon oranı da yüzde 19,77 olarak belli oldu.

TÜİK'in açıkladığı haziran ayı enflasyon gerçekleştirmelerine göre TÜFE'de önceki aya göre yaşanan artış geçen yılın aynı ayında yüzde 4,95 olan aylık oranın altında çıktığı için baz etkisiyle yıllık enflasyon da gerilemeye devam etti. Mayıs sonunda yüzde 39,59'a gerileyen yıllık enflasyon oranı haziran sonunda yüzde 38,21'e kadar indi.

Böylece Ekim 2022'de yüzde 85,51'e çıktıktan sonra baz etkisiyle düşüşe geçen yıllık enflasyonda gerileme süreci bu yıl Haziran ile birlikte 8 aya ulaştı. On iki aylık ortalamalara göre TÜFE bazında enflasyon ise mayıs sonundaki yüzde 63,72 düzeyinden, haziranda yüzde 59,95'e geriledi.

Aylık ve yıllık enflasyon (TÜFE: %)

	Aylık		Yıllık	
	2022	2023	2022	2023
Ocak	11,10	6,65	48,69	57,68
Şubat	4,81	3,15	54,44	55,18
Mart	5,46	2,29	61,14	50,51
Nisan	7,25	2,39	69,97	43,68
Mayıs	2,98	0,04	73,50	39,59
Haziran	4,95	3,92	78,62	38,21
Temmuz	2,37		79,60	
Ağustos	1,46		80,21	
Eylül	3,08		83,45	
Ekim	3,54		85,51	
Kasım	2,88		84,39	
Aralık	1,18		64,27	

TÜFE değişim oranları (%)

	Haziran 2023	Haziran 2022
Önceki aya göre	3,92	4,95
Yılbaşından bu yana	19,77	42,35
Geçen yıl aynı aya göre	38,21	78,62
On iki aylık ortalamalara göre	59,95	44,54

En çok artış alkol ve sigarada yaşandı

Haziran ayında, ana harcama gruplarına göre tüketici fiyatlarında en yüksek aylık artış yüzde 11,13'le alkollü içecekler ve tütünde gerçekleşti. Fiyat artışında bunu

yüzde 7,96 ile ulaştırma, yüzde 4,32 ile lokanta ve oteller, yüzde 3,91'le haberleşme izledi.

Aylık artış gıda ve alkolsüz içeceklerde yüzde 3,02, konutta yüzde 2,99, ev eşyasında yüzde 2,61, çeşitli mal ve hizmetlerde yüzde 2,57, eğitimde yüzde 2,32, eğlence ve kültürde yüzde 2,12, giyim ve ayakkabıda yüzde 1,45 oldu. En düşük artış ise yüzde 1,21'le sağlıkta gerçekleşti. Ocak-haziran döneminde ise ana harcama gruplarına göre en yüksek artışlar yüzde 41,9'la lokanta ve oteller, yüzde 30,2 ile sağlık, yüzde 30,1'le eğitimde meydana geldi.

En geniş kesimi ilgilendiren gıdadaki altı aylık fiyat artışı da yüzde 28,2 olarak gerçekleşti. Altı aylık dönemde fiyatlar konut, su, elektrik, gaz ve yakıtlarda yüzde 6,7 gerilerken, giyim ve ayakkabı yüzde 9,8, mobilya, ev aletleri ve ev bakım hizmetleri yüzde 16,2 ile en az artanlar olarak belirlendi.

Yıllık bazda en yüksek artış ise yüzde 67,22 ile lokanta ve otellerde gerçekleşirken, en az artış gösteren ana grup yüzde 14,76 ile konut oldu. İşlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE'de, haziran ayında önceki aya göre yüzde 3,45, ocak-haziran döneminde yüzde 23,64, son bir yılda yüzde 46,63 ve on iki aylık ortalamalara göre ise yüzde 59,18 artış gerçekleşti.

ÜFE'de aylık artış yüzde 6,5 olarak gerçekleşti

Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ise haziran ayında önceki aya göre yüzde 6,5, aralık ayına göre yüzde 14,82, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 40,42 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 86,59 artış gösterdi.

Sanayinin dört sektöründen madencilik ve taş ocakçılığında aylık yüzde 4,77, imalatada yüzde 6,15, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında yüzde 12,54 ve su temininde yüzde 2,71 artış yaşandı. Yıllık değişimler ise madencilik ve taş ocakçılığında yüzde 53,61, imalatada yüzde 42,09, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında yüzde 3,29 ve su temininde yüzde 59,68 artış olarak gerçekleşti.

Ana sanayi gruplarının aylık değişimleri; ara malında yüzde 6,59, dayanıklı tüketim malında yüzde 2,53, dayanıksız tüketim malında yüzde 3,19, enerjide yüzde 12,67 ve sermaye malında yüzde 8,02 artış olarak gerçekleşti. Yıllık bazda ise ara malında yüzde 36,50, dayanıklı tüketim malında yüzde 47, dayanıksız tüketim malında yüzde 62,00, enerjide yüzde 10,26 ve sermaye malında yüzde 52,44 artış yaşandı. Yıllık Yİ-ÜFE'ye göre 13 alt sektör daha düşük, 16 alt sektör daha yüksek değişim gösterdi.

Yıllık en yüksek azalış; yüzde 19,99 ile kok ve rafine petrol ürünleri, yüzde 3,66 ile ham petrol ve doğal gaz alt sektörlerinde gerçekleşti. Buna karşılık diğer madencilik ve taş ocakçılığı ürünleri yüzde 95,38, temel eczacılık ürünleri ve müstahzarları yüzde 91,80, içecekler yüzde 81,97 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler oldu.

Yılın ikinci yarısında enflasyonda yükseliş etabı

Aylık yüzde 30'a yakın kur artışının yaşandığı haziran ayına ilişkin TÜİK'in açıkladığı TÜFE artışı, beklentilere göre düşük kaldı ve baz etkisiyle yıllık enflasyon gerilemeye devam etti. Ancak yılın ikinci yarısında; kur artışlarının yüksek seyredeceği, bunun "maliyet enflasyonu" yoluyla tüketici fiyatlarını yükselteceği bekleniyor.

Geçen yılın ikinci yarısındaki aylık TÜFE artışlarının görece düşük düzeyi nedeniyle de baz etkisinin ortadan kalkacağı öngörülüyor. Bu nedenle, TÜİK verilerine göre de yılın ikinci yarısında yıllık enflasyonun yeniden yükselişe geçeceği tahmin ediliyor.

Vergileri yükseltmek, geliri artırmaz

Ferit Barış PARLAK

06 Temmuz 2023 Perşembe

Vergileri yükseltmek, geliri artırmaz (2)

Geçtiğimiz hafta ... Bu köşede, “Birkaçı tek seferlik olmak üzere, yeni vergiler ve vergi artışları için çalışma başlatıldı.” demiştim...

Dün bir bölümü açıklandı... Sıradakiler mi? 2 ve üstü konut sahibi olanlardan bir seferlik ek vergi... Yerli ve yabancı turistten alınacak şehir vergisi... Restoran/kafe gibi pakette satan veya diğer şekillerde yemek hizmeti sunanlarda yüzde 8 olan KDV'nin 1 yılına yüzde 10'a çıkarılması... Harçların yüzde 20 oranında artması...

Damga vergisi oran ve maktu tutarlarının artırılması... Trafik cezalarının daha yoğun uygulanması... Ve vergi denetimlerinin ve vergi incelemelerinin artırılması (başta matrah artırımı yapmayanlar) gündemde...

Oysa... Ürericici, esnaf ve vatandaş, yüksek vergileri vermekte zorlandığı için, bir süre önce vergi yapılandırılmasına gidilmişti...

İlk 5 ay... 1.4 trilyon liralık vergi toplanabilmiş...

Üretenden alınabilen vergi 280 milyar lirada kalmış... Tüketenden alınan vergi mi? 850 milyarı tükettiğinden, 210 milyar maaşından/gelirinden olmak üzere 1.1 trilyon liraya yaklaşmış...

06.07.2023

Bu veri de, diğer veriler (yüksek döviz fiyatı, yüksek faiz, düşük satınalma gücü...) gibi tükettiğimizin ürettiğimizden çok olduğunu gösteriyor...

Plansız yatırım, kârsızlık, belirsizlik ve “ödenemez derecede yüksek vergi”, üretimi/verimliliği olumsuz yönde etkiliyorken; Kayıtdışı, vergi affı gibi ekonomiyi altüsteden uygulamaları teşvik ediyorken...

Bu sayede tarımda/sanayi de çoğunluk “eksik kapasite” ile çalışırken... Tam kapasitenin getireceği “verimlilik”/“- maliyet” avantajı; enflasyondan faizlere tüm makro verileri olumlu yönde destekleyecekken...

“Olumsuz sonuç veren deneyimlerimizi, tekrar deneme isteği” neden?

VELHASIL

Vergileri ödenemez derecede yükseltmek... Üretimsizliği körüklemek ve dolayısıyla toplanan/ toplanabilecek vergileri azaltmak anlamına gelir...

Üretmemek/üretmemek ne getirir? 2023 Ocak-Nisan bütçe gerçekleşmesi, soruyu yanıtlamaya yetiyor... Bütçe giderleri bir önceki yılın ilk dört ayına göre yüzde 83,9 artarken gelirler yüzde 38,6 artmış...

Abdulkadir Selvi

Memur maaş zammı tamam, emekliye refah artışı yok mu

CUMHURBAŞKANI Erdoğan seçimlerde en düşük memur maaşının 22 bin lira olacağını sözünü vermişti.

Dün 6 aylık enflasyon oranları belli oldu. AK Parti en düşük memur maaşının 22 bin 17 lira olmasıyla ilgili kanun teklifini Meclis'e sundu.

Eskiden sözünde durmayan siyasetçiler için anlatılırdı. Seçim çalışması sırasında gittikleri köyde seçmenlerin taleplerini sigara paketinin üzerine yazar, onlara yapacaklarına dair söz verirler sonra köyden çıkınca da ilk iş olarak onu çöpe atarlarmış.

ERDOĞAN SÖZÜ

Erdoğan söz verip yapmayan bir siyasetçi değil. Tam aksine sözü senet olan bir lider. O nedenle "Yaparsa Reis yapar" deniliyor. Asrın deprem felaketine rağmen EYT'lilere verdiği sözü yerine getirdi.

En düşük memur maaşının 22 bin liraya yükseltileceği sözünü vermişti, seçimden sonra ilk işi bu oldu.

SEYYANEN ARTIŞ

Memur maaşlarıyla ilgili olarak yüzde 25 artı 7 bin lira ve kademeli bir artış olacağını yazmıştım. Yüzde oranını aşağıya çekip seyyanen yapılan artış miktarını yükseltmişler. Kademeli değil, tüm memurlara yüzde 17 artı 8 bin 77 lira seyyanen zam yapılması öngörülmüş. Sadece yüzdelik oranda bir artış yeterli olmazdı. 8 bin 77 lira seyyanen artış yapılması çok isabetli olmuş.

Yüksek enflasyon ortamında memurlara ne verilse azdır. Ama imkânları zorlayarak yapılacak artış en azından bir süre rahat nefes almalarını sağlayacak.

EMEKLİLERE REFAH PAYI

AK Parti'nin kanun teklifinde emeklilerle ilgili bölümde refah payı yer almıyor. En düşük memur maaşının 22 bin 17 liraya yükseltilmesi ve buna bağlı olarak yapılan maaş artışları ne kadar isabetliyse emeklilere refah artışının öngörülmemesi o kadar büyük bir eksiklik olur.

ERDOĞAN REFAH PAYI VERİR Mİ

Ben bu durumun Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından düzeltilmesini umuyorum. Emeklilerimiz zaten zor koşullarda yaşıyorlar. Bir de refah payı verilmezse iyice zorlanacaklar.

REUTERS OPERASYONEL HABERCİLİKTE ISRAR EDİYOR

HEP söylüyorum, Hitler'in propaganda bakanı Goebbels, "Propagandada kullanılan yalanlar ne kadar büyük olursa insanların onlara inanması kolaylaşır, yalanın etkisi artar" demiş.

Bunu muhalif bir algı yönetimi ustası Cumhurbaşkanı Erdoğan'a karşı kullanmış, "Kitleleri etkilemek istiyorsanız ortaya kocaman bir yalan atın. Ama çok büyük bir yalan olsun. İkinci kriter çok basit bir yalan olsun. Sonrasında da bu basit ve çok büyük yalanı sürekli tekrar edin ve ardından kitlelerin o yalanı gerçekmiş gibi nasıl kucakladığını oturup seyredin" demişti.

GÜVENİLİRLİĞİNE DARBE

Reuters haber ajansı da şimdi tam olarak bunu yapıyor. Bilal Erdoğan'la ilgili olarak yaptığı operasyonel haberin arkasında durduğunu açıklıyor.

Erdoğan düşmanı propaganda makinaları Goebbels taktikleri ile algı operasyonu yapıyorlar. Ama bir haber ajansının hele hele Reuters gibi dünyaca ünlü bir haber ajansının bu role soyunması şaşırtıcı. Çünkü haber ajansının en büyük sermayesi güvenilirliğidir.

Reuters, Bilal Erdoğan hakkındaki operasyonel haberciliğiyle kendisine zarar veriyor. İnandırıcılığını sorgulatır hale getiriyor. Marka değerini düşürüyor.

OLAY NE

Reuters'in skandal haberi hakkında kısa bir hatırlatma yapmak istiyorum. Reuters, Amerikan şirketinin İsveçli ortağı Dignita Systems firmasının Türkiye pazarına girmeyi

düşündüğünün, şirketin Bilal Erdoğan'a ulaşip rüşvet vermeyi planladığının ama herhangi bir rüşvet verilmediğinin, Bilal Erdoğan'la şirket arasında bir temasın olmadığı ve şirketin geçen yıl projeden vazgeçtiğinin haberini yaptı. Ne zaman? Erdoğan 28 Mayıs'ta yüzde 52 ile seçimi kazandıktan hemen sonra. Peki şirket bu projesinden ne zaman vazgeçmiş? 1 yıl önce. Siz 1 yıl önce neredeydiniz?

FETÖ TAKTİKLERİ

17-25 sürecinde de Erdoğan'ı devirmek isteyen FETÖ'cüler önce Bilal Erdoğan'ı hedef almışlardı. O nedenle Erdoğan'ın seçim kazanmasından hemen sonra bu haberin servis edilmesi burnuma pis kokuların gelmesine neden oldu.

STAJYER MUHABİR YAPMAZ

Ama önce Reuters'in haberciliğini bir gazeteci olarak değerlendirmek istedim. Normalde haberi yaparken bile kılı kırk yarması gereken Reuters her nedense söz konusu Bilal Erdoğan olunca gazetecilikle ilgili okulların birinci sınıfında öğretilen ve mesleğe yeni başlamış olan stajyer muhabirlere dahi ilk ders olarak verilen kuralların hiçbirini uygulamamış. Çok ağır bir suçlamaya maruz kalan Bilal Erdoğan'a ulaşip sorma gereği duymamış. Geçtim double check yapmayı, söz konusu şirket yetkililerinin Bilal Erdoğan'la bir temasının olup olmadığına dair maddi bir delil ortaya koymamış.

ABD YÖNETİMİ CEZAEVİNE GİRER

Türkiye pazarına girmek isteyen şirket, Bilal Erdoğan'a ulaşmayı düşünmüş ama 1 yıl önce bu projeden vazgeçilmiş. E bundan Bilal Erdoğan'ın haberi var mı? Bu durumda Bilal Erdoğan'ın sorumluluğu ne? Siz haberi yaparken neden Bilal Erdoğan'a ulaşip açıklamasını almıyorsunuz? Her düşünüldenden Bilal Erdoğan'ı mı sorumlu tutacaksınız? Bunun adı habercilik değil, falcılık olur. Eğer böyle bir yöntem olsaydı lobilerin en çok ulaşmak istediği kişiler ABD yönetiminde. O zaman ABD yönetiminin yarısının cezaevinde olması gerekirdi.

TÜY DİKTİ

Reuters 117 yıllık habercilik geçmişine yakışmayan skandala imza attıktan sonra bir de haberimizin arkasındayız diye açıklama yapıyor.

O zaman biz de Bilal Erdoğan'ın arkasındayız.

Sen önce haberci misin? Kumpasçı mısın? Bu şirket Bilal Erdoğan'la görüşmüş mü? Bilal Erdoğan onlara ne yanıt vermiş? Bırakın Bilal Erdoğan'la görüşmeyi, o projeden vazgeçeli 1 yıl olmuş. Burada Bilal Erdoğan'ın sorumluluğu ne? Cumhurbaşkanı'nın oğlu olması mı?

DEMİRÖREN MEDYA TAVIR KOYMUŞTU

06.07.2023

Reuters'in operasyonel haberciliğinin ilk muhatabı Demirören grubu olmuştı. Asılsız haberleri üzerine 2 yıl önce Reuters'le ilişkimizi sonlandırmıştık. Bugün ne kadar isabetli bir karar olduğu ortaya çıktı. Bilal Erdoğan haberi üzerine Türkiye'de birçok basın kuruluşu da Reuters'le anlaşmasını iptal etti. Bir haber ajansının en büyük sermayesi, kasasına giren para değildir. Güvenilirliği ve itibarıdır. Maalesef Reuters, Demirören grubuna ya da Bilal Erdoğan'a zarar vereyim derken kendi güvenilirliğine darbe vurdu.

Esfender KORKMAZ

Enflasyon neden güven vermedi?

TÜİK Haziran ayı enflasyon rakamlarını açıkladı. Ay başında da İstanbul Ticaret Odası açıklamıştı.

*TÜİK yıllık TÜFE oranı yüzde 38,21, İTO Yıllık Ücretliler Geçinme Endeksi'nde artış yüzde 55,19 oldu.

*TÜİK yıllık Yİ-ÜFE oranı yüzde 40,42, İTO Toptan Eşya Fiyatları Endeksi'nde artış yüzde 64,27 oldu.

TÜİK verileri inandırıcı olmadı.

1.TÜİK, enflasyonu 3 Temmuz'da açıklaması gerekirken 5 Temmuz'da açıkladı. Gerekçe olarak bayramı gösterdi. Oysaki Türkiye de bayram yeni değil. Her bayramda veri alan TÜİK'in bu defa bayram tatilini gerekçe göstermesi ikna edici olmadı. Gerçek sebep memur maaş zammıdır. Maalesef, Hükümetle veri üstünde anlaşma mı yapıldı diye bir algı oluştu.

2.TÜİK'in enflasyon rakamları İTO ile uyuşmuyor. Aslında İTO da yarı kamusal bir kurum ve yıllardır enflasyon hesabı yapıyor. Her iki kurumun enflasyon verileri arasında yüzde 59 oranında (24 puan) fark olması teknik olarak kabul edilemez.

3.Mayıs ayında ortalama dolar kuru 19,7785 idi. Haziran ayı ortalama dolar kuru 23,2397 oldu. Yüzde 17,5 artış var. Normalde bu artış maliyetlere ve fiyatlara yansır. Fiilen yansımaları gecikse bile, perakende satıcı, malını eski fiyatla yerine koyamam diye ithal mal fiyatlarını artırıyor. Yerli malı fiyatlarını da ithal mala göre ayarlıyor. Üretici de aynı düşünce ile toptan fiyatları artırıyor. O zaman nasıl oldu da, TÜFE de, Yİ-ÜFE de bir ay öncesine göre düştü?

4.Yıllık TÜFE oranı yüzde 38,21 olurken, yıllık gıda fiyatlarında artış yüzde 53,92 oldu. Memur maaş artışları TÜFE'ye göre hesaplanıyor. Bu hesapta harcama sepeti içinde gıda ve alkolsüz içeceklerin oranı yüzde 25,43 olarak gösteriliyor. Gerçekte ise işçi, memur ve düşük gelir gruplarının harcama sepeti içinde gıdanın payı daha yüksek, en az yüzde 40'tır.

Enflasyon sepeti içinde gıdanın payı yüzde 25,43 olunca, gıdanın yüzde 38,21 olan TÜFE'ye katkısı 13,71 puandır. Gıdanın payı yüzde 40 olursa diğer harcamalar aynı oranda azaltılırsa bu pay 21,6 puan ediyor. Bu durumda geçinme endeksi 46,1 ediyor. Memur maaşlarının ve ücret artışlarının da yüzde 46,1'e göre yapılması gerekir. Aradaki fark kadar memurun kaybı oluyor.

Bu hesaplar nedeni ile ki, Türkiye'de gelir dağılımı aşırı bozuldu ve yoksul sayısı arttı. Türkiye güven kaybetti. Yabancı sermaye gelmiyor. Yerli ve yabancı sermaye yatırım yapmıyor.

Enflasyon nereye gider?

Seçim sonrasında bugüne dolar kuru yüzde 33 oranında arttı. Önce de söylediğim gibi bunun bir kısmının Haziran ayında fiyatlara yansması gerekirdi. Bir kısmı da Temmuz'da yansıyacak. Dolayısıyla Temmuz ve sonrasında da enflasyon aratacaktır.

Yİ-ÜFE maliyet artışını gösterir. Haziranda Yİ-ÜFE yüzde 40,42 oldu. TÜFE daha düşük, yüzde 38,21 oldu. Demek ki hazirandaki maliyet artışı fiyatlara yansıyacaktır. Türkiye'de oligopol piyasa yapısı olduğu için, maliyet artışları fiyatlara her zaman kolayca yansıtılıyor.

Merkez Bankası Haziran ayı anketinde 2023 yıl sonu enflasyon tahmini yüzde 38,55'tir. Seçim yılı olduğu için popülist harcamalar artacaktır. Merkez Bankası sıkı para politikası çalışmayacaktır. Dahası dış borçlarda temerrüt riski artmıştır. Net bir tahmin yapamayız ama yıl sonu enflasyonu beklenenden yüksek olacaktır.